

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikkinuora, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 09-1253 215.

Ledaravdelningen

Marit af Björkesten
09-1253 215
marit.af.björkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Jäätteenmäkis stödigast stöd är ingen garanti för att hon blir vald."

ILTA-SANOMAT

påminner om att den tidigare statsministern inte ens lovat ställa upp i Centerns kommande ordförandeval.

"Varför förväntar vi oss att bli matade från hand till mun av dem? Varför låter vi dem bli vår enda livlina?"

STUDENTBLADET

om att ingenting i Svenskfinland blir till utan understöd av Kulturfonden & co.

Ledare

Tusentals anställda tvingas årligen pensionera sig i förtid för att de mår dåligt. Det är viktigt att hitta mekanismerna för att förebygga det.

Arbetet ska inte ta kål på hälsan

Jeanette Björkqvist

ÅR 2008 HADE NÄSTAN 40 000 finländare pensionerats på grund av depression (Hbl 25.1). Fjorton procent av dem som förtidspensioneras har fått pension på grund av depression, vid en medelålder som ligger kring 49 år då medelpensionsåldern annars är 59,4 år.

Med dessa hisnande siffror sticker Finland ut från grannländerna: Vi går i pension tidigare än svenskar och norrmän och vi gör det i allt högre grad för att vi är deprimerade.

Så borde det inte vara.

Det ligger i tiden att tala om saker i ekonomiska termer. Sett ur det perspektivet är det en dålig affär då arbetstagarna mår dåligt. I reda pengar kostar arbetsförmåga samhället 25 miljarder varje år. Av de utgifterna utgjorde depressionsrelaterade sjukskrivningar och pensioner år 2008 så mycket som 608 miljoner euro.

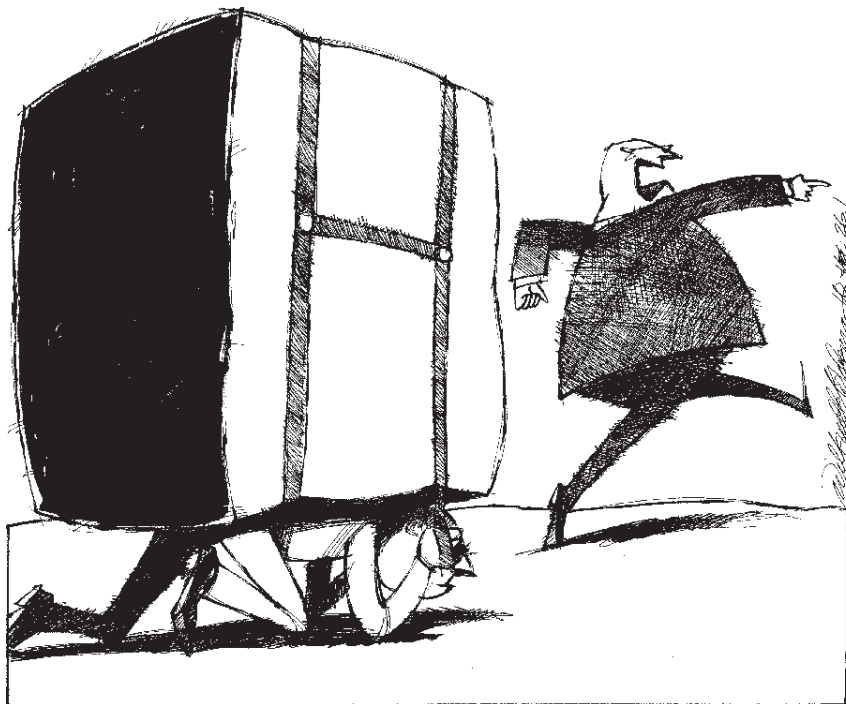
RAUTARUUKKI TJÄNADE i höstas som tveklöst exempel på hur illa det kan stå till sedan dödsfall bland de anställda kombinerades med nedskärningar, stress och dålig atmosfär. Arbetsledningen förnekade då – och gör det fortfarande – att de här sakerna skulle ha någonting med varandra att göra. Men de kan knappast hävda att de anställda som efter dödsfallen framträdde i offentligheten ljög då de talade om omlagda arbetslistor, osäkerhet och långvarig stress och den uppgivenhet och trötthet som följde av detta.

Att välja döden är ett drastiskt drag och ett personligt val som man inte kan anklaga företagsledningen för.

Men när allt fler – äldre och yngre – talar om att de inte orkar med arbetslivets krav, om depression eller symptom på det så måste arbetsledningen börja reagera.

Det handlar inte bara om kostnader för samhälle och företag. Det handlar minst lika mycket om att varje enskild person som går in i vägen går igenom en personlig tragedi som inte ens kan mätas i pengar.

Hur man än vänder på saken så är orsaken till att vi arbetar att vi får en lön som vi bekostar våra liv med. För den lönen gör vi en insats för vår arbetsgivare som i den bästa av världar ser till att förhållandena är så drägliga att vi gärna gör vår insats

så att det på bästa sätt gagnar företaget och samhället.

Finländarna är ett folk som präglas av lutherdomen, där solidaritet med arbetsplatsen räknas som en dygd. Men för att få det bästa ur arbetstagarna måste arbetsplatsen se till de sinas välbefinnande. Uppsägningshot, outtalande krav på att ställa upp på mer än du formellt borde, en känsla av orättvisa eller maktlöshet och en känsla av att din insats inte uppskattas är sådant som ökar frustrationen. Och ju mer frustration, desto större risk att den anställda tröttnar.

Det är oacceptabelt med arbetsplatser som sliter slut på sina anställda.

EN UNDERSÖKNING SOM Helsingfors universitet utförde för Arbetsministeriet 2006 visar att de finländska arbetstagarna ger skolvitsordet 7,6 åt känslan av meningsfullhet på arbetsplatsen. Efter uppsägningsboomen inom flera branscher kan det hända att betyget 2010 skulle vara sämre.

Det som ändå var iögonfallande med undersökningen var att där 40 procent av cheferna ger mycket gott betyg åt arbetsplatskvaliteten så ger bara var femte av de underlydande ett lika gott betyg.

Däremot fick det finländska förmansskollegiet hård kritik. Trots modeord som "teamarbete" ansåg många att chefernas verkliga ledningssätt fortfarande är byråkratiskt och nedlåtande, samt att de beter sig direkt förödmjukande mot sina underlydande. Det bådvar inte för en hälsosam arbetsmiljö.

Bistrare tider har också lett till en osund trend där arbetstagarna internt börjar snegla snett på varan-

dra, också det destruktivt för hur man mår på sin arbetsplats. Pensionsförsäkringsbolagens utredning i fjol visade exempelvis att allt fler yngre arbetstagare betraktar äldre kolleger som proppar på en redan besvärlig arbetsmarknad. En femtedel anser att eventuella uppsägningsrisker riktas mot det äldre gardet.

INGEN AVUNDAS CHEFER som ska leda skarorna i hårdare tider. Men de som sitter på chefsposterna måste ha kapacitet att också i pressade tider bry sig om sina underlydande, även de äldre. För det krävs ett genuint och aktivt intresse för hur arbetstagarna mår, enkelt uttryckt med regelbundna samtal i konstruktiv anda. På så sätt kan den som är på väg in i en depression i bästa fall fångas upp i tid.

Det är oacceptabelt med arbetsplatser som av hänsynslöshet eller nonchalans sliter ut sina anställda.

09-1253 257, jeanette.bjorkqvist@hbl.fi

Afghanistan måste öka trovärdigheten för sitt valsystem.

Välkommet men riskfyllt beslut

Yrsa Grüne

ETT BRA BESLUT förknippat med risker. Så kan man sammanfatta Afghanistans valkommissions beslut att uppskjuta parlamentsvalet med fyra månader.

Det var det enda vettiga alternativet för att rädda ens en gnutta av trovärdigheten som naggades ordentligt i kanterna efter presidentvalet i höstas. En FN-stödd inventering ogiltigförklarade en miljon av president Hamid Karzais röster. Utmanaren Abdullah Abdullah avstod ändå från en andra omgång, eftersom valfusk enligt honom inte kunde uteslutas.

Valkommissionen hänvisar i sitt beslut till brist på pengar och hoppas på ytterligare internationella bidrag. Givarländerna har krävt en redovisning för pengar som gavs före det förra valet innan de är redo att betala mer. Troligen kan Karzai ändå återvända hem med goda nyheter efter Afghanistankonferensen i London på torsdag.

Ytterligare två orsaker till datumbytet räknas upp: säkerhetssituationen och logistiken. Det föreligger en risk för att valdet trappas upp inför valet om talibanerna upprepar tidigare mönster och hotar med våld mot civilbefolkningen.

Det är värt att notera att den amerikanske generalen Stanley McChrystal nu öppet talar för att talibanerna ska tas med i förhandlingar om fred. Han har rätt i att en politisk lösning knappast kan nås utan att alla grupper är med.

Mycket hänger på hur förhandlingsvilliga och hur många de moderata talibanerna är. Men man kan hoppas på att sonderingar inför uttalandet har gjorts.

Om en politisk lösning på bred bas kan nås är det den bästa garantin för att valet ska gå rätt till i september.

Då kan de första byggstenarna till ett fungerande samhälle äntligen läggas.

09-1253 224, yrsa.grune@hbl.fi

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikkinuora, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 09-1253 215.

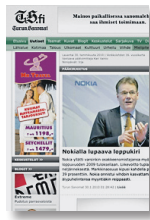
Ledaravdelningen

Marit af Björkesten
09-1253 215
marit.af.björkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Nätbolagets situation kastar en skugga över Nokias lovande utveckling."

TURUN SANOMAT

väntar att Nokia Siemens Networks nedskärningar slår hårt mot Finland.

"Sedan när är det rumsrent att påstå saker om finlands-svenskar som inte stämmer?"

VASABLADET

tycker att det behövs lagar när mediernas självreglering inte fungerar.

Ledare

Politikerna får förstås sänka utkomststödet, men vill man stävja antalet asylsökande ska blicken riktas mot läget i deras hemländer.

Folk flyr inte för att få socialstöd

Jeanette Björkqvist

FRÅN OCH MED I MORGON ska en asylsökande få 30 procent mindre stöd än en som är fast bosatt i Finland. I pengar betyder det att månadssumman för en vuxen skärs från 375 till 292 euro. Pengen ska räcka till mat, kläder och eventuell hälsovård som inte erbjuds på förläggningen.

Inrikesministeriet motiverar förändringen, som är en del av en större lagändring, med att tyngdpunkten ska flyttas från konkreta pengar till bättre service.

I BAKGRUNDEN FINNS ÄVEN en utredning från i fjol som visar att Finland är det EU-land som betalar ut mest stöd åt asylsökande. Den saken har fått hård kritik särskilt i riksdagens centerled och väckt häftig debatt på olika nätförum där skribenterna antagit att den generösa stödpolitiken är en orsak till att antalet asylsökande vuxit så kraftigt de senaste åren. I siffror handlar det om 6 000 ansökningar 2009 jämfört med 1 500 år 2007. Särskilda toppar har syns i ansökningarna från Bulgarien, men också från Irak och Afghanistan.

Lyssnar man på debatten låter det ibland som om vi talar om stora summor som gör Finland attraktivt.

Riktigt så är det inte. Fram till nu har en familj bestående av två vuxna och tre barn i åldern 10-17 fått ett månadsstöd på 1 277 euro plus boende och hälsovård. I Sverige är summan klart lägre: 531 euro om familjen betalar sin mat själv. Tyskland ersätter bara mat och boende, liksom Italien och Storbritannien.

Migrationsminister Astrid Thors (SFP) har i flera sammanhang medgett att stödets storlek kan ha "en viss inverkan på antalet asylsökande". Men hon har inte, så som många gärna velat, gått med på att det skulle vara det enda skälet.

DET ÄR HELT RÄTT. Att tro att pengar är det enda som lockar människor till Finland är att göra det lite väl enkelt för sig. Holland betalar ett relativt sett lågt stöd till asylsökande. Ändå ansökte 13 400 personer om asyl där 2008. Sverige hade mot slutet av 2009 tagit emot 19 000 sökande, Norge 17 500. För Finlands del låg antalet kring 6 000.

Orsakerna till att folk inledningsvis rör på sig från sina hemländer ska

nog sökas i andra faktorer än i ren och skär bidragspolitik.

På vardagsspråk handlar det om saker i hemlandet som sätter människor i rörelse (migrationsteoretikernas "push-faktorer"). Sådana är brist på arbetsplatser (jämför finländarna som flyttade till Sverige på 60-70-talet), dåliga levnadsförhållanden, svaga utsikter om ett bättre liv, fattigdom, diskriminering och förstås hot mot person på grund av politisk övertygelse eller etnisk bakgrund, samt naturkatastrofer och andra akuta situationer.

När människorna i de här förhållandena riktar blicken mot andra

länder överväger man attraktiva saker i det tilltänkta landet ("pull-faktorer").

Då är möjligheten att få arbete, bättre levnadsvillkor (för många är boende i tält i finsk vinterkyla faktiskt bättre än boendeförhållandena hemma), utbildning, hälsovård, säkerhet och så vidare saker som kan väga tungt.

Konkluderat: Om allt vore bra i de länder därifrån de asylsökande kommer skulle de knappast försöka finna ett bättre liv någon annanstans.

ASYLGRUNDEN TILLÅTER INTE att du får stanna i ett annat land av ekonomiska skäl. Att kräva att exempelvis de östeuropeiska romerna ska se skillnad på detta och på motiverade asylansökningar från länder som Afghanistan eller Irak är kanske ändå att kräva för mycket. De försöker sig på den enda väg det finns att ta sig bort och det är att ansöka om asyl, som av juridiska skäl avslås obero-

ende av hur starka de humanitära skälen är.

Det finns en politisk medvetenhet om att en central sak är en dialog med just de romska asylsökandenas ursprungsländer. Men debatten har ändå kommit att cirkla kring de konkreta bidragen, där man skuldbelägger romerna för att utnyttja Finlands generösa bidragspolitik.

Oberoende av om stödet kan vara en faktor som lockar dem till Finland kan de knappast anklagas för att de gör det som är ganska mänskligt; försöker höja sin livskvalitet. Det är politikerna som bestämmer om Finlands bidragspolitik, inte de som försöker komma hit.

När våra beslutsfattare diskuterar de här sakerna finns det orsak att påminna om detta. Kärnan i hela diskussionen är att folk inte utan orsak packar ihop och lämnar sina hem och då återstår bara att använda de medel som står dem till buds.

09-1253 257, Jeanette.bjorkqvist@hbl.fi

IPCC får varken slarva eller skylla ifrån sig.

Klimatjobb ska göras på riktigt

Katarina Koivisto

TROVÄRDIGHETEN HOS IPCC. FN:s klimatpanel, har än en gång satts hårt på prov.

Rapporten om hur snabbt glaciärerna på Himalaya håller på att smälta har visat sig bygga på uppgifter som inte går att verifiera vetenskapligt. Författaren har medgett att hans artikel inte bygger på undersökta fakta.

Det är andra gången på kort tid det strikt vetenskapliga inom IPCC ifrågasätts.

Klimatpanelen gör ju ingen forskning själv, utan sammanställer olika forskares klimatrapporter. De sammanställda rapporterna ligger sedan som grund för diskussionerna på FN:s klimatomöten.

I princip ska rapporterna bygga på kvalitetsgranskade underlag som genomgått kollegial utvärdering och som dessutom har publicerats i internationella, vetenskapliga tidskrifter.

När det nu står klart att rapporten om Himalayas glaciärer inte håller, gör IPCC:s indiske ordförande Rajendra Pachauri precis det han inte borde göra. Han försvarar sig med att han inte var ordförande då artikeln om de smältande glaciärerna ursprungligen publicerades 1999.

Vad ordförandeskapet beträffar talar han sanning. Pachauri tillträdde 2002. Men med hänvisning till detta kan han inte avsäga sig allt ansvar för de rapporter som teorierna om klimatförändringen bygger på.

Att en rapport visar sig utgå från icke verifierade uppgifter, och att e-postmeddelanden med tvivelaktigt innehåll som IPCC:s medlemmar skickat åt varandra läckt ut, tår på klimatpanelens förtroende. Att ordföranden inte bemöter den negativa uppmärksamheten med sakargument gör det hela ännu värre.

Samtidigt är det skäl att minnas att merparten av rapporterna är gediget, vetenskapligt jobb.

09-1253 251, katarina.koivisto@hbl.fi

Vore allting bra ställt i de länder därifrån de kommer skulle de knappast söka ett bättre liv här.

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikari, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 09-1253 215.

Ledaravdelningen
Marit af Björkesten
09-1253 215
marit.af.björkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Centern har det felet att partiet inte vinner följande riksdagsval."

UUTISPÄIVÄ DEMARI har svar för de centerpartister som undrar vad som felas partiet och varför den yngre partigenerationen drar sig ur ordförandekampen.

"I stället för att kedja fast gatuvadslagens grävskopor borde stadsplaneringskontorets dörrar bommas igen."

BORGÅBLADET vill låsa in stadsplanerna i Helsingfors tills de vet hut.

Ledare

Justitieministeriet funderar på att skärpa straffen för rasistiska brott. I väntan på det borde den politiska retoriken omvärderas.

Individ och grupp är skilda saker

Jeanette Björkqvist

DEN SOM BEGÄR MISSTAGET att gå in på olika nätdebatter om invandrare kan ha svårt att tro att Finlands lag faktiskt gäller även på webben.

I färskt minne finns skottdramat i Sello där sammanlagt sex personer, den kosovoalbanske gärningsmannen bland dem, dödades. Dädet utlöste en sanslös aktivitet bland anonyma debattörer som omedelbart drog likhetstecken mellan gärningsmannen och alla kosovoalbanser. Ännu fler buntade ihop honom både med samtliga muslimer och med alla andra människor med invandrarbakgrund i Finland.

Ett litet plock från inläggen (Hbl:s översättning):

"Största delen av invandrarna är mördare och våldtäktsmän. Dom är alla rika terrorister."

"Alla blattar bort från Europa. Man kan ta i bruk den tyska 30-talsutrensningen."

"Om det en gång är klart att en flyktingskit förstör en finländsk människans liv så börjar jag också agera."

VREDESUTBROTT SOM DESSA ger en antydning om ett fenomen som oror myndigheterna: hatbrott. Termen omfattar bland annat våldsdåd och ärekränkning som sker på grund av att offret representerar en etnisk eller sexuell minoritet. Även om de ovanstående exemplen är luddiga påhopp mot grupper säger de någonting om de oerhört negativa känslor som invandrarfrågor väcker, särskilt så länge folk får gömma sig bakom signaturer som "anonym" eller "namnlös".

Myndigheterna vet att hatbrotten ökat explosionsartat, speciellt på internet. För bara några veckor sedan publicerades den första rapporten där man redovisade siffror som alla vet att bara är en bråkdel av de verkliga: ur folklärets brottsanmälningsstatistik hade utredarna grävt fram nästan 900 misstänkta hatbrott. Det betyder att exakt så många enskilda personer utsatts för påhopp – verbala eller fysiska – som varit riktade mot honom eller henne för att han eller hon anses representera en minoritetsgrupp.

HUR MAN SKA komma åt uppsjön av osakliga påhopp är däremot inte alldeles enkelt. I går överräckte en ar-

betsgrupp ett betänkande med krav på skärpta straffbestämmelser för rasistiska brott till justitieminister Tuija Brax (Gröna). Bland annat vill arbetsgruppen precisera straffgrunderna så att de bättre kunde tillämpas på hatbrott.

I bestämmelsen om hets mot folkgrupp vill arbetsgruppen också plocka in det nya gärningssättet "att ställa till allmänhetens förfogande", som skulle göra det straffbart att lämna till rasistiska nätsidor.

Mycket av gårdagens betänkande handlar om juridik och kan kanske åtminstone i det här skedet mer ses som en teoretisk signal om att lag-

stiftarnas mått börjar vara rågat när det gäller florin av rasistiska uppkastningar i olika nätdebatter.

I praktiken är det ändå en lång väg kvar då man ska göra avvägningar mellan dels vem som ska ses som ansvarig för att moderera inläggen samt i vilket skede detta ska ske och dels väga debattforumen mot yttrandefriheten. Dessutom är både ärekränkning och hets mot folkgrupp redan nu i lag förbjudet, men det verkar vara närmast omöjligt att övervaka och åtgärda allting som skrivs på nätförummen.

MEDAN MYNDIGHETER och lagstiftare grubblar på sitt håll har många som utsatts för hatbrott eller rasistiska påhopp försökt få fram sin syn på saken. Det är svårt att kväsa rasism så länge ledande tjänstemän och politiker använder en retorik som också tenderar att misstänkliggöra grupper. Det gäller till exempel riksdagen där inläggen kring utlännings-

frågor i något skede brukar börja handla om "ankarbarn", "ogrundade asylansökningar", "oskäligen goda sociala förmåner som lockar" ... Det är problemorienterade misstankar som i någon form alltid rinner ner till folket, som utan urskillning kan börja gruppera alla asylsökande barn som "ankarbarn", alla asylansökningar som "ogrundade", alla asylsökande och kvotflyktingar som "ute efter sociala förmåner" o.s.v.

I väntan på beslut om hatbrott och straff för dem vore det därför av yttersta vikt att personer i ledande ställning minns att det de säger snappas upp och blir vedertagna begrepp. Med tanke på hur nätdebatterna i dag ser ut finns det skäl att hellre för ofta än för sällan påminna finländarna om att det – trots att en kritisk diskussion också ska föras – inte är rumsrent att bunta ihop minoritetsgrupper och stämpla alla för saker som en del gör.

09-1253 257, Jeanette.bjorkqvist@hbl.fi

Paavo Väyrynen ger sig in i statsministerspelet.

Ideologin ska bli trumfkortet

Yrsa Grune

PAAVO VÄYRYNEN ger sig in i kampen om Centerns ledarskap. Därmed har partiet fått sin första officiella kandidat.

Det hade varit mer förvånande om den nuvarande utrikeshandels- och biståndsmministern *inte* hade ställt upp, så uppenbar var hans aptit på att bli statsminister. Det är den enda fjädern som hittills saknats i den garvade veteranpolitikers hatt – om man inte räknar med presidentposten, förstås.

Ett faktum är att han skulle vara en utmärkt oppositionsledare, om Centern inte när sitt mål att förbli det största partiet också efter riksdagsvalet 2011.

Väyryns meritlista är lång – men han är också en kontroversiell person.

Själv hävdar Väyrynen att han förändrats under de femton år han legat lågt inom politiken. Oförändrat är dock hans orubbliga självförtroende. Med klädsam anspråkslöshet påminde han i all fall alla om att han tills vidare inte är vald utan bara står till förfogande för att väljas till partiordförande i sommar.

Om man får tro Väyryns ord skulle ideologin inom Centern under hans ledarskap få en större roll.

Han har antagligen rätt i att Centern kunde vinna på att skilja sig från Samlingspartiet i högre grad än fallet är i dag. Men en högre profilering innebär också risker. I sista hand blir det Centerfolket som i sommar måste avgöra om det är Väyryns väg partiet ska slå in på.

Väyrynen bedömer själv att hans chanser är hyfsade. För de stora årskullarna är han bekant – och hittills det enda jämnåriga alternativet.

Sitt hopp sätter Väyrynen också till de cirka 800 000 nya väljare som har "uppsätt" under den tid han har stått på sidan om dagspolitiken.

Så mycket är klart att det är en strategi som nu testas.

09-1253 224, yrsa.grune@hbl.fi

Det är inte rumsrent att bunta ihop och stämpla alla för saker som en del gör.

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikkinuora, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 09-1253 215.

Ledaravdelningen

Marit af Björkesten
09-1253 215
marit.af.bjorkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Vad är nästa steg?
Förbud mot att
kyssas öppet på
Torggatan?"

NIKLAS LAMPI i Ålandstidningen om lagtinget, "som beslöt att det ska bli förbjudet att skåla i champagne utomhus när folk tar studenten."

"Charmiga bagerier
bidrar kanske inte
så mycket till välfär-
den. Men desto mer
till välbefinnandet."

HEIDI AVELLAN i Sydsvenskan om nyttan av tjänsteföretag.

Ledare

Dödshot är vanligt för många som försöker lämna en våldsam partner. Den utsatta måste få samhällsligt skydd och information.

Kärleken innehåller inga våldshot

Jeanette Björkqvist

DE TUSENTALS PERSONER som årligen misshandlas eller hotas till livet av den de någonsång drömde om en framtid med tenderar strunta i vad det är som gjort att gärningsmannen eller -kvinnan ser våld och hot som en lösning på problemen.

Det betyder inte att det inte behövs mer forskning och fler kvalificerade analyser om varför våld är en lösningsmodell för så många och hur man ska hjälpa den som slår.

Men det behövs än mer seriösa tag för att i praktiken omsätta all den kunskap som finns i hyllmetrarna av rapporter om familjevåld.

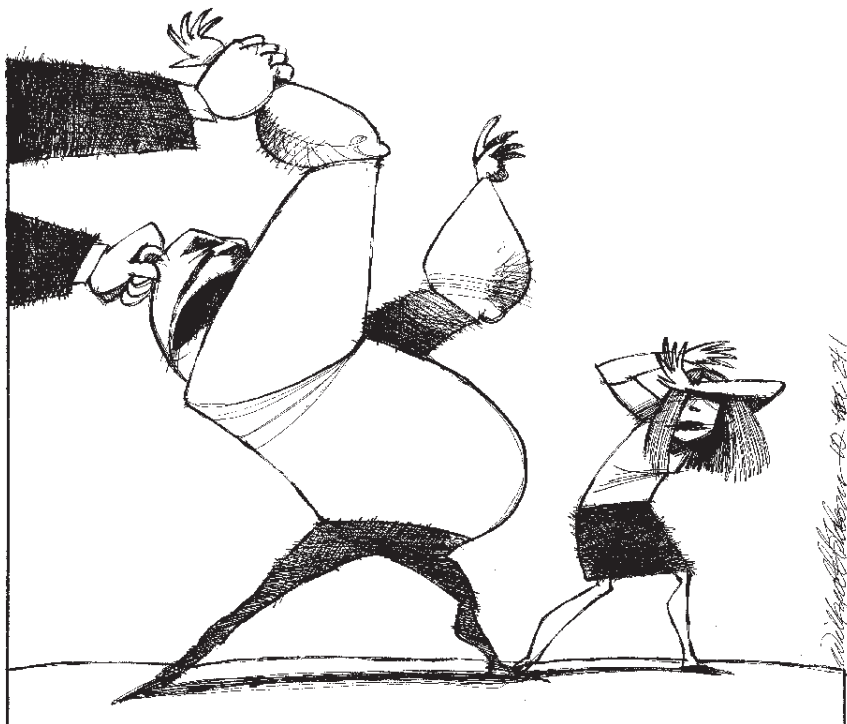
I VECKAN PUBLICERADE Tukinaiset, krisjouren för våldtäktsoffer, sin årsrapport. Av 1 700 kontakttagningar i föl (i flera fall var det samma person som ringde flera gånger) handlade en fjärdedel om familjevåld. En stor del av dem handlade om dödsshot. Det behöver knappast skrivas ut, men vi gör det ändå: Dödshot ska tas på allvar – det var Sellotragedin ett ytterst ledsamt exempel på.

De senaste åren har visserligen inneburit en lång rad förbättringar när det gäller att hantera familjevåld. Dels finns det bättre stödjourer både för den som slår och den som blir slagen, dels har skyddshemmen utvecklats, dels arbetar hälso- och socialvården samt polisväsendet på att bli bättre på att hjälpa offren och dels finns det också en medvetenhet om att delar av systemet fortfarande brister.

En aktivare offentlig diskussion har också nött in information i folket: De flesta torde i dag veta att det inte är okej att slå eller hota sin partner och de flesta torde veta att ingen behöver ta emot ett enda slag, varken verbalt eller fysiskt.

ÄNDÅ LEDER FÖRHOPPNINGEN om kärlek och tvärsamhet till att alltför många stannar kvar i våldsamma förhållanden. Många hamnar fortfarande in i sådana. Efter en tid står de maktlösa, utan utvägar för hur man tar sig ur helvetet.

Andra, så som den ex-flickvän som mördades i Sellotragedin, har varit i helvetet, hittat utvägarna men hamnat i en återvändsgränd där polis- och domstolsväsendet inte kunnat ge det stöd som hade behövits.

MED SELLOTRAGEDIN i fäskt minne är det nu av yttersta vikt att granska besöksförbuden, hur de övervakas och betänka justitieminister Tuija Brax (Grön) förslag på elektronisk fotboja åt personer som respektlöst förföljer och hotar sina partners trots gällande besöksförbud.

Den EU-plan på gränsöverskridande besöksförbud som aktualiserades i veckan är också välkommen.

I "LINDRIGARE" FALL än dödsshot brukar det ibland hävdas att offentlig skyddsnet och övervakningsmyndigheter kan hjälpa till en viss gräns – men i något skede måste den utsatta

ta upphöra att vara ett offer och själv ta ansvar.

Så enkelt är det förstås inte.

Den som systematiskt utsätts för hot och våld kuvas med tiden. Rädda för det egna livet och övertygelsen om den egna värdelösheten skapar en maktlöshet som gör det närmast omöjligt att bryta sig loss.

Att som utomstående lekman skuldbelägga hennes (det är i nästan 90 procent av fallen en hon) tåfathet eller förundra sig över "varför" är ingen idé – bara den som levtt i ett våldshelvetet vet vad det handlar om och bara en professionell person kan mekanismerna i hur våldsoffer resonerar och agerar som de gör.

Det viktigaste är därför att det finns professionella inom polisen, barnrådgivningen och hälsovården som kan fånga upp offren och leda dem ut.

Det brukar också sägas att skyddsnet, medvetenhet och information minsann finns då det är han som

slår henne. Men är rollerna omvända står samhället handfallet.

ORON ÄR BEFOGAD: En undersökning visar att av våra 15-16-åriga pojkar har nio procent misshandlats av sin partner, av flickorna två procent.

Kritiken är också befogad: Allmänheten har svårt att ta till sig omvända våldsdåd i någon form, samt att den som behöver hjälp för att ta sig ur helvetet ska kunna förlita sig både på närkretsens hjälp och på samhällets skydds nätverk – där alla på allvar anammat samma insikt.

Tvärtom är det dags att envar anammar insikten om att ingen – man, kvinna, pojke, flicka – ska godta våldsdåd i någon form, samt att den som behöver hjälp för att ta sig ur helvetet ska kunna förlita sig både på närkretsens hjälp och på samhällets skydds nätverk – där alla på allvar anammat samma insikt.

Men könsaspekterna får inte användas som argument mot varandra då kvinnor och män ventilerar familjevåldsteori och -praktik.

09-1253 257, Jeanette.bjorkqvist@hbl.fi

Humanitärt och politiskt intresse styr hjälparbetet.

Olika faller
ödets lott
för de fattiga

Yrsa Grune

USA:S INSATS för att bistå Haiti efter jordbävningen har en annan aspekt än den rent humanitära. Det finns ett Little Haiti i Miami. Många av de tusentals familjer som bor där är haitier som under årens lopp har flytt fattigdomen och familjen Duvaliers skräckvälde 1957-1986 i sitt hemland.

Efter några år av militärt styre valdes prästen Jean-Bertrand Aristide till president 1990 men tvingades i exil redan följande år. USA stödde öppet Aristides återinstallation som president. Aristide återvände till Haiti 1994 men tvingades avgå 2004 efter våldsamma oroligheter.

Sedan dess har tungt beväpnade banditgång hållit i synnerhet de större städerna i ett järngrepp. Den organiserade brottsligheten florerade redan långt före jordbävningen och banditgången har i praktiken regerat i de större städerna. Utan bidrag från exilhaitier i USA och Kanada hade en stor del av befolkningen i det ohyggligt fattiga samhället inte klarat livhanken.

Den politiska aspekten finns alltså med i de amerikanska hjälpinsatserna. Genom att involvera expresidenterna Bill Clinton och George W Bush i hjälpansträngningarna markerar president Barack Obama att Haiti är en angelägenhet för hela USA, oberoende av partisympatier.

Redan godkända adoptioner av haitiska barn förverkligas utan dröjsmål, haitiska föräldralösa barn tas om hand i USA och haitier som befinner sig i USA får respekt med sin hemresa om de så vill. Samtidigt vill man avstyra en flyktväg.

Det vore cyniskt att tolka katastrofen i Haiti som en politisk räddningsplan för Obama när det gäller att agera snabbt och visa sympatier med ett fattigt folk i nöd.

Men förvisso är verkligheten en annan för fattiga och utsatta, inklusive föräldralösa barn i Afghanistan.

09-1253 224, yrsa.grune@hbl.fi

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikari, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björcksten, 09-1253 215.

Ledaravdelningen

Marit af Björcksten
09-1253 215
marit.af.bjorcksten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Det är demokratiskt svårt att motivera att man inte respekterar ett valresultat i en folkomröstning – låt vara rådgivande."

VASABLADET

skriver att folkets vilja till samgång mellan Vörå-Maxmo och Oravais är klart.

"Om en femtedel av barnen på daghem är rädda för att bli mobbade är problemet allvarligt och bör åtgärdas."

HELSINGIN SANOMAT

om den enkänt Vanda stad låtit göra bland barnen på dagvård.

Ledare

EU ska börja fundera på välbefinnandemärkning av köttprodukter – konsumenten prioriterar fortfarande pris framom etik.

Köttätaren är vad den äter

Jeanette Björckqvist

EU SKA UNDER VÅREN diskutera om nya märkningar på köttprodukter kunde ge mer information om djurens välmående. Tanken är inte att skärpa reglerna för hur produktionsdjuren hålls utan att underlätta konsumenternas möjlighet att granska varifrån köttet kommer.

Det ligger i tiden att tänka på sådant.

I Lissabonfördraget, som trädde i kraft i december, stadgades på artikelnivå att djur är "kännande varelser" och därför ska samtliga EU-organ beakta djurens välbefinnande i beslutsfattandet.

Olika opinionsundersökningar inom EU visar också att konsumenterna vill ha etiskt producerad fisk samt mjölk- och köttprodukter från djur som levit i drägliga förhållanden.

DET HÄR GÄLLER I TEORIN. Vid butikshyllan väger ändå förmånliga priser mer än etiska principer då konsumenten väljer sina produkter, både i hela EU och i Finland.

När finländarna för några år sedan tillfrågades sade 37 procent att de alltid eller någon gång tänker på djurens välbefinnande då de köper köttprodukter. Lite mer än 30 procent uppgav att de aldrig tänker på saken – de väljer sitt kött dels på basis av pris, dels på basis av hur lätta produkterna är att använda.

Det förekommer förstås variationer i konsumenternas medvetenhet och de hänger vanligtvis ihop med enstaka avslöjanden om hur det står till på köttproduktionsanläggningarna.

För en månad sedan uppgav brittiska *Compassion in World Farming* att största delen av svinen inom EU hålls i ganska dåliga förhållanden.

Sverige och Finland skakades strax före jul av var sin svinskandal.

Hos oss ledde djurrättsorganisationens avslöjande filmer till en kort men hetsig debatt kring djurskyddslagen.

Jordbruksminister Sirkka-Liisa Anttila (C) vidhöll länge att Finland har EU:s strängaste djurskyddslagstiftning och det som behövs är bättre information till köttproducenterna. Slutligen gick hon med på att det kanske finns skäl att skärpa lag och övervakning eftersom tolkningsmöjligheterna lett till så stor variation i landets svingårdar.

Svinskandalen utmynnade i att finländarna köpte i stort sett lika mycket julsinka som vanligt, ungefär sju miljoner kilo.

VI ÄR ETT KÖTTÄLSKANDE FOLK. En finländare konsumerar i snitt 35,3 kg svinkött, 18,5 kilo fjäderfäkött och 18,2 kilo nötkött per år. Vi äter dessutom 9,6 kilo ägg per person. Djurprodukterna sköljer vi ner med 137,2 liter mjölk per person per år.

Största delen av de här produkterna härstammar från gårdar som enligt lantbruksstatistiken blir allt större samtidigt som de ekologiska gårdarna, som många brukar vurma för i samband med avslöjanden

om odrägliga förhållanden i storanstalterna, läggs ner med en takt på hundratals per år.

När myndigheterna granskar landets djurgårdar finns det en hel del som kunde förbättras, trots att de flesta köttproducenterna – några synliga skandaler till trots – håller sig inom lagens minimigränser.

Generellt orsakar stora enheter med tränga utrymmen och sparsamma satsningar på stimulans beteendestörningar hos både svin, nötdjur och fjäderfä. Det kan leda till allt från sjukdomar till aggressivitet och i extrema fall kannibalisering.

Från jordbruksministeriet ansåg en arbetsgrupp redan för fyra år sedan att konsumenterna på mer regelbunden basis borde få information om i vilka omständigheter det kött vi stoppar i oss har kommit till.

Exempel: På en kvadratmeter får det odlas högst 42 kilo broilerkött, vilket betyder ungefär 20 djur per

kvadrat, eller en yta som motsvarar en A4 per djur. Golvhöns har mer stimulans än burhöns men de stora flockarna ökar risken för kannibalisering och luftkvaliteten i storgårdarna är många gånger mycket dålig. De vanligaste skadorna bland kor finns i hasorna eftersom kreaturen ofta står eller ligger på hal och hård yta i tränga ladugårdar. Och så vidare.

EU:s begynnande märkningsdiskussion kommer inte nämnvärt att inverka på de här frågorna.

Men det hindrar inte varje köttkonsument att bry sig så mycket att man tar reda på hur produktionsverkligheten bakom det kött man äter ser ut – både då det gäller billiga och lite dyrare alternativ.

Godtar man omständigheterna är det bara att låta sig smaka.

Godtar man dem inte, ja, då måste man själv rösta – med plånboken och med valet av den egna livsstilen.

jeanette.bjorckqvist@hbl.fi

Iran för en kamp mot väst och oppositionen.

Kortsynt sturskhet är oklok politik

Yrsa Grüne

DET ÄR INGEN HEMLIGHET att Iran gärna skulle vara den ledande nationen i området. Lika uppenbart är det att varken de arabiska länderna eller Israel betraktar sådana ambitioner med blida ögon.

Iran och landets nuvarande ledning är Israels ärkefiende nummer ett. Ironiskt nog kan Israel räkna med en viss sympati just på grund av den iranske presidenten Mahmoud Ahmadinejad's enastående förmåga att irritera omvärlden med sina förvirrande budskap varvade med sturska kommentarer.

Knappt hade Ahmadinejad signalerat att Iran kan låta sitt uran anrikas i ett annat land innan han meddelade att Iran kommer att anrika 20-procentigt uran i stället för 3,5-procentigt som hittills.

För en bomb behövs 90-procentigt uran, men det går snabbare att öka från 20 till 90-procentigt än vad det tar från 3,5 till 20.

Väst kräver nu skarpare åtgärder mot Iran. Av FN:s fem permanenta säkerhetsrådsmedlemmar motsätter sig Kina skarpast sådana planer.

Men om Kinas tillgång till olja garanteras av andra, kan situationen ändras.

Rapporterna om oppositionens styrka är bristfälliga och knappa. Enligt vissa källor är regeringsmotståndarna en splittrad och svag rörelse.

Men under ett besök i Oslo förra veckan avvisade den iranska olikstänkaren och Nobelpristagaren Shirin Ebadi bestämt alla sådana påståenden som grundlösa.

Alla försök till förändring slås skoningslöst ned. Republikanska gardets makt har ökat och det har också fått friare händer av regeringen.

Enligt USA:s utrikesminister Hillary Clinton håller Iran på att bli en militärdiktatur. Fienderna blir allt fler och Irans kamp på två fronter befrämjar inte ens landets egna stormaktsambitioner.

09-1253 224, yrsa.grune@hbl.fi

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 49 944 (UK 2009). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Ollinuoira, 029 0801 365.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 029 0801 312.

Ledaravdelningen

Marit af Björkesten
029 0801 312
marit.af.bjorkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
029 0801 334
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Det kan inte vara vi finlands-svenskar som ska montera ner svenskan i de finska skolorna."

VASABLADET
om skolsvenskan.

"Det är viktigt att uppgifter i IPCC-rapporten är så rätt räknade som möjligt på basen av våra nuvarande kunskaper."

AAMULEHTI
om klimatförändringen.

Ledare

Var tredje finländare är rädd för våld, trots att få de facto råkar ut för våldsdåd. Det är dags att börja betona trygghet framom hot.

Rädslan får inte styra vardagen

Jeanette Björkqvist

ENLIGT EN OFFERUNDERSÖKNING som Institutet för hälsa och välfärd publicerade i går är var tredje finländare rädd för att utsättas för våld. I verkligheten råkar i snitt sex procent av finländarna årligen ut för någon form av våldsdåd.

Granskar man offren handlar det i betydligt högre grad om arbetsplats- och familjevåld än om blint gatuvåld, trots att det är föreställningen om att bli överfallen av någon okänd på gatan som kan skapa den obestämda känslan av rädsla.

En annan färsk undersökning visar att det finns yrkesgrupper som har orsak att vara försiktiga. Bland dem finns vårdpersonal och busschaufförer – människor som arbetar oskyddade mitt i blandade människokostrommar där irrationella aggressioner kan finnas gömda.

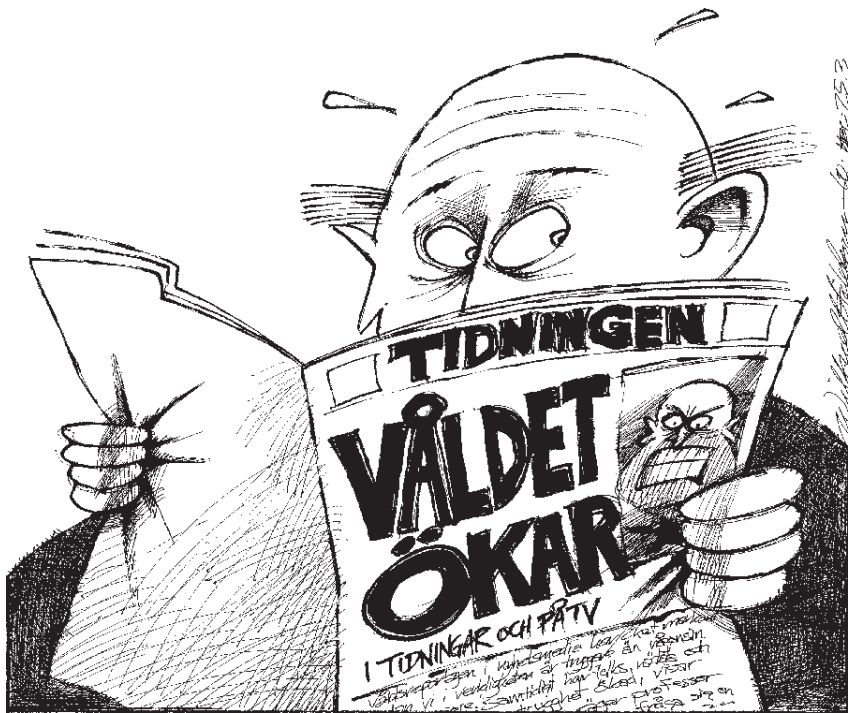
I Helsingfors stadstrafik vittnar de ansvariga om allt fler brutala attacker mot chaufförer. Det är inte utan orsak man gång på gång försökt få till stånd motsvarande skyddsglas kring förarkupén som spårvagnschaufförerna numera har.

Ett ökat missbruk gör också att oberäknliga patienter orsakar rädsla bland vårdpersonalen, liksom inom servicebranschen där exempelvis butiksbiträden allt oftare är ensamma i kvartersbutikerna. De är därmed hjälplösa då mer eller mindre våldsamma kunder bestämmer sig för att stjäla en korg öl eller till och med butikskassan.

Ur arbetarskyddets synvinkel är det av största vikt att säkerställa att sådan personal, som enligt undersökningar de senaste åren arbetar i branscher där de löper risk för att råka ut för våldsdåd, får det skydd de behöver för att kunna arbeta i trygga miljöer förhållanden.

EN HELT ANNAN SAK är däremot privatpersoner som går omkring i vardagen och är rädda för ett våld som högst sannolikt inte kommer att drabba dem. De flesta vet vilken mäktig kraft rädslan är: utan rationella grunder kan den bidra till att man börjar begränsa sig på ett sätt som inte alls är hälsosamt.

Varför är folk då rädda? En inte helt långsökt bidragande orsak är säkert det offentliga, det vill säga mediernas, fokusering på våldsdåd. En tre år gammal undersökning vid Tammerfors universitet visade

exempelvis att våldsfokuserade rubriker i löpsedlarna fördubblades i antal 1990–2006. Det sista året bestod knappt 20 procent av löpsedelsrubrikerna av våldsrelaterade nyheter och utvecklingen har inte mattats av sedan dess. Samtidigt har våldsnheterna i allt högre grad trängt sig in i hem och vardag. Enligt undersökningen har utvecklingen från början av 2000-talet varit tydlig: våldet som syns i rubrikerna har allt oftare skett i situationer bekanta för alla, som på hemgården, på stugan eller på vägen till jobbet.

När våldet kommer in från olika håll – naturligtvis också från andra medier än kvällstidningarna – är

det väl mänskligt att man grips av en molande känsla av att potentiella våldsmän lurar bakom hörnen.

DET ÄR ALDRIG FEL ATT vara försiktig då det finns skäl att vara det.

Men när över 30 procent av folket går omkring och är rädda – de flesta utan orsak – så är det dags att börja tänka om.

Västvärlden, också Norden, har för länge sedan kört fast i trygghetsfälan där vi skapat osannolika byråkratiska system med regler och förbud för att kontrollera saker som inte kan kontrolleras. Mycket av det vi gör baserar sig på ett risktänkande där vi försöker förebygga hot som är relativt överkliga och mycket svåra att kontrollera.

Ändå hävdar forskarna att vi i västvärlden aldrig varit tryggare än nu. De som går omkring och är rädda för att råka ut för våldsdåd borde faktiskt komma ihåg detta.

029 080 1313, jeanette.bjorkqvist@hbl.fi

Israels ensidiga tolkningar

Yrsa Grüne

MÖTET MELLAN USA:s president Barack Obama och Israels premiärminister Benjamin Netanyahu kunde ha resulterat i en konstruktiv dialog.

Men Israels senaste drag – utbyggnaden av östra Jerusalem – har med rätta irriterat Obama så att relationerna förblir svala. Det handlar inte enbart om beslutet som sammanföll med vice president Joe Bidens Israelbesök, utan om själva substansen.

Israels "försvar" är att judarna "började bygga Jerusalem för 3000 år sedan och byggandet fortsätter". Det handlar alltså inte om en bosättning, menar Netanyahu. Det är en ensidig tolkning som inte har någonting att göra med tidigare överenskommelser.

029 0801323, yrsa.grune@hbl.fi

Regeringen vill uppskjuta ansvaret till nästa regering.

Moraliskt test klaras till hälften

Mikael Kosk

HUR EN REGERING klarar av att ta hand om sina ungdomar är en form av moralisk mätare inom politiken, sade kultur- och idrottsminister Stefan Wallin (SFP) då regeringen lade fram årets första tilläggsbudget.

Det kan diskuteras hur väl denna budget klarar det moraliska testet. Den innehåller bra element som en samsynsplan som i praktiken innebär ett lönestöd till arbetsgivare som anställer nyexaminerade. Uppskattningsvis 15 000 unga ska få utbildning, praktik eller jobb med hjälp av 77 miljoner euro.

Ändå ger denna satsning ett intryck av att regeringen till hälften bekämpar ungdomsarbetslösheten. Det är sannolikt orsak att återkomma med en ny tilläggsbudget redan om några månader då en stor mängd unga får en examen utan att ha ett jobb i sikte. Det är också iögonfallande att regeringen nöjer sig med att 15 000 unga ska plockas ut ur arbetslöshetsspiralen – problemet är mycket större än så.

Ännu mer iögonfallande är det att regeringen uppskjuter alla övergripande ekonomiska spörsmål. Den utgår från ett löst antagande om att den ekonomiska tillväxten småningom ska fylla igen gapet i den offentliga ekonomin. Nästa år kommer underskottet att vara fem procent av bnp medan det är i det blå hur det ska fås att krympa tillbaka till mindre än tre procent. I väntan på att Martti Hetemäkis arbetsgrupp ska leverera sin skatterapport låter regeringen bli att komma med skattepolitiska utspel.

Redan ett år före valet verkar det som om regeringen vill ta sommarlov och uppskjuta alla ansvarskrävande beslut till följande regering. Det har funnits tecken på det i Yle-farsen och i den offentliga hanteringen av arbetslösheten och ekonomin.

044-783 5704, mikael.kosk@hbl.fi

"Vi försöker förebygga hot som är relativt överkliga."

HUFVUDSTADSBLADET

Grundat 1864. Upplaga 51 162 (UK 2008). Medlem av Tidningarnas förbund. ISSN 0356-0724. Mannerheimvägen 18, 00100 Helsingfors, Finland.

UTGIVARE

Hufvudstadsbladet Ab.

ANSVARIG REDAKTÖR

Chefredaktör
Hannu Oikari, 09-1253 240.
Biträdande chefredaktör
Marit af Björkesten, 09-1253 215.

Ledaravdelningen

Marit af Björkesten
09-1253 215
marit.af.björkesten@hbl.fi

Debattredaktör

Kim Isaksson
09-1253 252
debatt@hbl.fi

Andras mening

"Centern har nu en ännu bättre samling bra partiordförandekandidater."

ILTA-SANOMAT

ser att Mauri Pekkarinen har en bra chans i partiordförandeval

"Det speciella är det att regeringen dessutom låter ojämlikheten öka bland de fattiga."

HELSINGIN SANOMAT
kritiserar regeringens
fattigdomspolitik

Ledare

Servicestrukturerna måste ses över, men Kommunförbundets vd gör fel i att rada upp bisarra sparåtgärder inom äldreomsorgen.

Skuldbeläggning leder ingen vart

Jeanette Björkqvist

DET ÄR INGEN NYHET att det servicesystem vi under en lång tid byggt på välfärdsstatens grundvalar inte som sådant kommer att hålla i framtiden.

Det är inte heller någon nyhet att det som något diffust kallas "välfärdsservicens struktur" måste ses över och anpassas till en ny befolkningsstruktur. Det pågår redan ett intensivt arbete inom olika sektorer där man grubblar över hur det hela ska gå ihop när färre arbetsföra ska försörja allt fler äldre.

Och det är naturligtvis ingen nyhet att det handlar om oerhört svåra bedömningar när förmåner som byggts upp under en lång tid och via tungrodda politiska beslutsprocesser ska ses över med utgångspunkten att en del av de uppnådda resultaten sannolikt ska skäras ner.

SITT STRÅ TILL STACKEN i diskussionen drar nu också Kommunförbundets nya vd Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, som i STTK-lehti konstaterade att det nu är rätt tid att fundera på hur de kommunala utgifterna ska fås ner. Han hade rentav konkreta förslag.

Det ena temat som möttes av ramaskri bland annat i det yngre politikergardet är förslaget som olika tjänstemän redan flera gånger fört fram: Avskaffning av den subjektiva rätten till dagvård.

Det andra temat som bland annat engagerade läsarna på hbl.fi var sparförslagen för äldreomsorgen.

Dels förespråkar han matautomater, annan självbetjäning och kameraövervakning som alternativ i grundservicen.

Dels tycker han att alla borde göra upp ett livstestamente.

I ett sådant kan en frisk person bestämma att han eller hon vägrar ta emot vårdåtgärder som på ett konstgjort sätt håller liv i en då det inte finns hopp om att tillståndet förbättras. Testamentet, som många redan tagit i bruk, gäller också vid äldreomsorgsvaghet.

Vad Mäki-Lohiluoma verkar mena är att fler livstestamente skulle minska belastningen på den tunga sjukvården i slutet av livet. För att öppna resonemanget har han nämligen räknat ut att varje över 100-åring kostar samhället 33 000 per år. Han hävdar också att

en persons sista två år står för 80 procent av hans eller hennes totala kostnader under en livstid.

MÄKI-LOHILUOMA ÄR I SINA resonemang inne på den offentliga sektorns största utgiftsposter: Socialskyddet som år 2008 stod för 25 procent – nästan 48 miljarder – av bruttonationalprodukten, hälsovården som samma år stod för 9 procent – drygt 15 miljarder euro – av bnp.

I kommunernas ekonomi står de här två sektorerna redan för mer än hälften av utgifterna och de ökar i takt med att 40-talisterna drar sig tillbaka på pension.

"Livstestamentet borde aldrig ha kopplats till diskussionen om sparåtgärder."

Mäki-Lohiluoma, själv inte 50 år fyllda, har rätt i att det krävs krafttag om vi vill hålla fast vid ett välfärds-samhälle också i framtiden.

Det är också klart att vi står inför stora eftergifter när det blir aktuellt med känsloläckande nedskärningar av redan etablerade förmåner.

De här strukturiomläggningarna måste, som det sagts många gånger, förstås kombineras med nytänkande bland annat på arbetsmarknaden som måste hitta flexibla lösningar för de äldre som vill stanna kvar i arbetslivet i stället för att, som nu, skuffa friska, arbetsdugliga och motiverade äldre in i pensionsslussen.

Det måste läggas mer fokus på det som kallas friskvård; att se till att de som arbetar mår så bra att de orkar fortsätta och att se till att den äldre generationen hålls energisk så länge som möjligt.

DET SOM DÄREMOT INTE behövs är att man, som Mäki-Lohiluoma nu gör-

de, börjar blanda ihop individers fria rätt att värdera sitt eget liv och hur slutet på det ska se ut med inbesparingsbehov i framtiden.

Ett livstestamente är en personlig sak som uteslutande och enbart angår individen själv. På basis av egna moraliska och etiska bedömningar är det upp till den som vill att fundera på om man vill eller inte vill ha ett sådant. Det borde aldrig ha kopplats ihop med diskussionen om framtida sparåtgärder.

Det enda resultatet av dylika uttalanden är att gamla som redan i alltför många sammanhang hängt ut som utgiftsposter känner än mer skuld för att de – med all rätt – är improduktiva på äldre dagar.

Ett vettigt inlägg kunde däremot ha tjänat det som faktiskt behövs: en konstruktiv diskussion om hur vi i framtiden ska prioritera och detta utan att man ständigt ställer åldersgrupper mot varandra.

09-1253 257, Jeanette.Bjorkqvist@hbl.fi

Av Ulla Achren förväntas en ny förvaltningskultur.

Det nya ÅA-jobbet är inte politiskt

Mikael Kosk

POSTEN SOM FÖRVALTNINGS-DIREKTÖR vid Åbo Akademi har en anmärkningsvärt hög status i det svenskspråkiga samhälls- och kulturlivet i Finland. Maktpositionen har formats av tjänstens avgående innehavare Roger Broo, som gärna sett sig som en utbildnings- och kulturpolitisk strateg för hela Svenskfinland. Han har samtidigt innehaft andra centrala poster, bland annat som styrelseordförande för Svenska kulturfonden och tankesmedjan Magma. Det har sagts att ÅA bara var en bit i ett stort pussel för honom.

Inom Akademien har Broo väckt ont blod genom att försöka slopa professurer i klassiska bildningsämnen så som filosofi för att i stället satsa på ämnen som ger ekonomisk utdelning. Institutioner har slagits ihop till större helheter. I egenskap av förvaltningsdirektör har han velat göra stora utbildningspolitiska prioriteringar utan att alltid lyssna till personalen i beredningen.

Då Broo tillträdde 1977 föddes en diskussion om hans bakgrund som politisk ministersekreterare. Inför Ulla Achrens förestående tillträde dök samma diskussion upp i ny tappning: är politisk verksamhet en fördel eller black om foten? Den värsta misstanken var att jobbet vikts för Achren som en reträttspost från partisekreterarskapet vid SFP, en misstanke som underblåsts av att hon gjorde kardinalfelet att under ansökningsstiden gå ut med att hon planerar att söka det.

Det som förväntas av Achren är en avpolitiserad förvaltningsdirektörspost. Det finns ingen möjlighet att fortsätta med företrädarens profil. Förvaltningsdirektören är rektorns högra hand och har Åbo Akademis nya organisation, personaladministration och ekonomi på sitt bord, inte politiska strategier.

09-1253 244, mikael.kosk@hbl.fi